

Nr 64.

Av herr **Bergström**, om utredning och förslag angående en författningsenlig reglering av uppsägning av anställning i enskild tjänst.

Sedan genom riksdagens beslut år 1926 den alltsedan år 1833 gällande legostadgan för husbönder och tjänstehjon försattes ur kraft, gives ingen författning, som reglerar förhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagare ifråga om uppsägning av anställning i enskild tjänst. För stora grupper av arbetsgivare och arbetstagare äro bestämmelserna angående sådan uppsägning intagna i för dessa grupper gällande kollektivavtal, men för de grupper, för vilka dylika avtal saknas eller, då kollektivavtal träffats av huvudorganisationerna (som t. ex. inom jordbruksnäringen), men parterna inom stora områden icke äro anslutna till respektive organisationer, äro de i kollektivavtalen intagna bestämmelserna för dem av ringa värde. För vissa andra grupper — med obetydlig anslutning till förefintliga organisationer — finnas icke kollektivavtal, och på grund härav gives för ifrågavarande arbetsgivare och arbetstagare icke heller praxis att åberopa beträffande uppsägning av anställning.

De på grund av denna »laglöshet» ifråga om anställning i enskild tjänst uppkomna olägenheter, som otvivelaktigt förefinnas, drabba kanske i första hand företagare och arbetstagare inom jordbruksnäringen. Vid tiden för riksdagens behandling av frågan om legostadgans upphävande, hystes i allmänhet den uppfattningen — som kom till uttryck i socialstyrelsens utlåtande angående detta ärende — att det fasta arbetsförhållandet vore så starkt förankrat i jordbruksarbetets egen natur, att det syfte, man velat vinna med legostadgan, skulle, för såvitt då kunde bedömas, åtminstone för en tid framåt bliva tillgodosett även om stadgan då sattes ur kraft.

Under de efter stadgans upphävande gångna åren har erfarenheten visat, att denna uppfattning var riktig så tillvida, att under några år framåt inga som helst olägenheter förspordes på grund av legostadgans försvinnande. Avtal mellan arbetsgivare och arbetstagare träffades på samma sätt som tidigare för längre tid (i regel helt eller halvt år), allenast med den skillnaden, att de tidigare på basis av legostadgan (med »lega») *muntligen* ingångna avtalen nu ofta träffades *skriftligen*; härvid användes vid arbetsförmedlingarna vanligen ett av socialstyrelsen avfattat formulär, vartill blanketter tillhandahöllös av arbetsförmed-

lingsanstalterna. Under de senaste åren har emellertid skett en ändring härutinnan; avtalen uppgöras i stor utsträckning muntligt, ofta utan fixerad längre anställningstid och utan särskilt angivande av uppsägningstid. I enlighet härmed överenskommes också vanligen att lönen skall utgå pr månad.

På grund härav inträffar nu ej sällan, att den ene parten av en eller annan orsak, och kanske några dagar före månadsskifte, förklarar, att tjänsten skall upphöra vid månadens slut.

Otvivelaktigt kunna olägenheter genom en sådan oförberedd avflyttning uppstå för arbetsgivaren, men för arbetstagaren försvåras ställningen i hög grad i de fall — som torde vara det vanliga — då han bebör av arbetsgivaren upplåten bostad. Inträffar därtill denna hastiga uppsägning under vintersäsongen, då små möjligheter föreligga för erhållande av annan anställning, uppstå än större olägenheter för den uppsagde.

Det är knappast antagligt att numera någon önskar den gamla legostadgan åter; dess upphävande skedde blott alltför sent för att på densamma grund skulle kunnat uppbyggas en moderniserad lagstiftning i här ifrågavarande ämne. Jag inser mycket väl, att den fråga, som här bringas på tal, kan ha en mycket stor räckvidd, men min avsikt är allenast, att en av K. Maj:t eventuellt företagen utredning och möjligen därav föranlåtet förslag till riksdagen skulle inskränka sig till frågan om en författningsenlig reglering av förhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagare beträffande uppsägning av anställning i enskild tjänst i de fall, då detta förhållande icke regleras av skriftlig överenskommelse eller genom kollektivavtal.

På grund av ovanstående hemställer jag,

att riksdagen måtte i skrivelse till K. Maj:t anhålla om utredning och eventuellt förslag till riksdagen angående en författningsenlig reglering av uppsägning av anställning i enskild tjänst.

Stockholm den 19 januari 1934.

Alb. Bergström.
